

Pas a desnivell

L'“Avui” d'abans

En un article dedicat a l'esperada aparició del quotidià avui, l'autor esmenta amb uns mots de simpatia el seu predecessor en la premsa diària en català, l'“Avui” que aparegué el dia 14 d'octubre de 1933, amb el subtítol “Diari de Catalunya”.

L'article que comento conclou que l'“Avui” de l'any 1933 va durar poc degut a la seva tendència conservadora, ja que la gent, en aquella època, tenia altres inquietuds i va fer-ne poc cas. Tinc la impressió —reforçada per un cert protagonisme— que gairebé sempre de bona fe desfigurem la història, la petita, la mitjana i la gran. Hi ha planes que no val la pena d'esmenar, però n'hi ha d'altres que em sembla que sí. En termes generals va anar així: el poderós industrial Xavier Tusell tenia dues publicacions amb unes finalitats utilitàries molt concretes, el “Diario del Comercio” i el “Diari Mercantil”; eren dos diaris —en castellà i en català respectivament— que dedicaven una gran atenció a les cotitzacions de borsa, a les entrades i sortides de vaixells del port de Barcelona i a termes específics d'economia lligats als negocis del senyor Tusell. En Tísner era redactor del “Diari Mercantil” i quan ja ascendir en la seva carrera periodística tot entrant a “La Rambla”, va recomanar-me a mi per a omplir la vacant que deixava i vaig ésser acceptat.

El “Diari Mercantil” tenia aspectes sorprenents i pintorescos. Per començar, el director d'aquest periòdic dedicat a un estricte pragmatisme del comerç i de la indústria era un jove poeta, en Josep Janés i Olivé. La resta de la redacció estava composta per nois d'una edat molt tendra. Cap d'ells, però, no era més jove que el director. A desgrat del prestigi del senyor Tusell com a milionari militant, els seus dos diaris eren confeccionats en uns tallers pobres, amb poc material i vell. L'eina impressora era una màquina plana, una “Marinoni” que devia ésser de finals del segle passat o, tot al més, de principis d'aquest; era una massa de ferro que no estava per brocs ni per grans tiratges i tot el que donava eren unes quantes centenes d'exemplars d'un parell de diaris de pocs fulls. No es podia parlar (ni pensar-hi) en tirades de milers i penso —és l'efecte que sempre ens havia fet a tots— que per a les finalitats perseguides pel senyor Tusell ja n'hi havia prou.

No sabia dir d'on procedien els articles especialitzats.

Els devia proporcionar el mateix senyor Tusell. Els joves redactors ens encarregàvem de rebre i ordenar la informació general, sota la direcció d'en Janés el qual, de passada i màgicament, procurava que el “Diari Mercantil” dediqués unes pàgines a l'art i a la literatura.

Un dia, el senyor Tusell va decidir plegar un dels seus dos òrgans de premsa, precisament el català. En Janés, que aleshores tenia 19 anys (és interessant consignar-ho i tenir-ho present) no es va resignar i empenqué de seguida unes prodigioses gestions encaminades de fundar un diari que continués les seves il·lusions, però ja sense el pes dels temes econòmics. No tenia diners —ho recalco: ni una pesseta—, però l'assistien uns grans dots de persuasió i va convèncer el personal (redactors de planta, caixistes, linotipistes, premsistes, etcètera) de constituir una cooperativa per fer un nou diari, “Avui”, el qual, segons la declaració de principis del primer número tindria: “una posició d'independència absoluta respecte tots els problemes polítics i socials”.

La meravella més gran fou induir el senyor Tusell que deixés el local, el material i la maquinària, amb la sola promesa d'un futur pròxim carregat de solvència. El senyor Tusell era un home greu i seriós, d'entusiasmes molt controlats i sempre dirigits, de manera que fou un gran mèrit d'en Janés guanyar-se'l amb paraules. En aquelles circumstàncies, treballar en cooperativa volia dir treballar de franc. Els joves redactors podíem resistir una mica més, perquè ho érem tant, de joves, que les nostres obligacions eren menys complicades que les dels obrers del ram d'arts gràfiques embolicats en l'aventura. Aquests, a desgrat de la seva abnegació, van haver d'abandonar al cap de set setmanes, just el temps de realitzar els 53 números que van veure la llum.

La indiferència del públic —suposant que existís— no va tenir res a veure amb la desaparició de l'antic “Avui”. De tota manera, es tractava d'un diari que no podia créixer, perquè un augment de tiratge hauria rebentat la “Marinoni” cedida pel senyor Tusell. I la solució desesperada que va intentar en Janés amb la impremta de la “Casa de caritat” no comptava, ni de lluny, amb els mitjans indispensables. ● PERE CALDERS